

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/300
Toplantı Tarihi/Sayısı : 16.1.2024/41
Karar Numarası : 2024/73
Başvuran : G.K.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Marmara 5 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın görüntülü görüşme imkânından yararlandırılmadığı, ailesine göndermek üzere fotoğraf çekiminden yararlandırılmadığı, ailesi tarafından gönderilen plastik boncukların kendisine teslim edilmediği iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Birçok ceza infaz kurumunda mahpusların haftada 30 dakika görüntülü görüşme yaptığını, haftalık ziyaret hakkını kullanmayanların ise bir sonraki haftalık görüntülü görüşme süresine ayrıca 30 dakika ilave edildiğini, mahpusların bu görüşme sürelerini bir defada kullanmak yerine bölmek suretiyle değerlendirebildiklerini ancak kendisine 20 dakika sesli görüşme hakkı verildiğini ve bu hakkını bölerek kullanmasına izin verilmediğini, haftalık ziyaret hakkını kullanmasa dahi kendisine ilave görüşme hakkı verilmediğini,

b. Diğer ceza infaz kurumunda bulunan mahpuslara pandemi önlemlerinden bağımsız şekilde çeşitli eğitim ve iyileştirme amaçlı sanatsal, mesleki beceriye yönelik kurs, seminer, sosyal ve kültürel faaliyetlerin sağlanmakta olduğunu, ancak bulunduğu kurumda bu faaliyetlerden yararlanma imkanının sağlanmadığını,

c. Başka ceza infaz kurumlarında bulunan mahpusların, koğuş içerisinde/koğuş avlusunda ya da İdarece uygun görülen bir yerde ailelerine gönderebilmek için fotoğraf çektirebilirken, kendisi birçok defa talep etmiş olmasına rağmen bu imkandan faydalanamadığını,

ç. Diğer bazı ceza infaz kurumlarında bulunan mahpuslara el işi faaliyetleri, ve sanatsal faaliyetler yapabilmeleri için çeşitli malzemelerin ceza infaz kurumu kantininde satıldığını ya da dış alım yoluyla sağlandığını, ancak birçok kez talep etmesine rağmen hala söz konusu malzemelerin bulunduğu Kurum kantininde satılmadığını ve dış kantinle alınmadığını,

d. Dışarıdan hediye kabul etme hakkı kapsamında tarafına kargo ile gönderilen yaklaşık 400 gram plastik boncuğun, kurum güvenliğini tehlikeye düşürecek hiçbir özelliği olmamasına rağmen kurum emanet eşya deposuna kaldırılarak tarafına teslim edilmediğini iddia etmektedir.

3. Muhatap Marmara 5 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte

özetle;

a. Anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs etme suçundan tutuklu bulunan başvuranın yasal düzenlemeler çerçevesinde, ailesi ile görüntülü görüşme yapabilme imkanının sağlanması talebi ile ilgili; Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 74'üncü maddesinin ikinci fıkrasının (g), (ğ) ve (h) bentlerinde yer alan hükümler doğrultusunda işlemlerin yapıldığı,

b. Diğer mahpuslara tanınan fotoğraf çekimi imkânının kendisine tanınması talebi ile ilgili; bazı mahpusların ceza infaz kurumu içerisinde çektiydikleri fotoğrafları dışarıda propaganda malzemesi haline getirilebileceği kanaati hasıl olduğu, bu sebeple Kurum İdaresinin belirlediği açık görüş alanında ve mahpusun açık görüş yapmasına izin verilen yakınıyla fotoğraf çektirilmelerine müsaade edildiği,

c. Kurs ve sosyal faaliyetler yapılması talebi ile ilgili; COVID-19 salgın hastalığı sebebiyle kurs, seminer, konferans gibi sosyal ve kültürel aktivitelerin 1/1/2022 tarihinden sonra gerçekleştirildiği, belirtilen tarihten önce pandemi sebebiyle insan sağlığını koruyabilmek amacıyla herhangi bir kurs faaliyetinin düzenlenmediği, 1/1/2022 tarihinden sonra Adalet Bakanlığının talimatları doğrultusunda farklı odalarda kalan mahpusların yan yana getirilmeksizin aynı koşuğa kalan mahpuslara sosyal kültürel, sportif ve kurs faaliyetlerinin başlatıldığı, Halk Eğitim Müdürlüğünün imkanları ve kurumun ihtiyaçları doğrultusunda planlandığı ve faaliyetlere devam edildiği,

ç. Başvurana gelen ve içeriğinde boncuk olan kargoların kurum emanetine alınarak tesliminin sağlanması talebi ile ilgili; ceza infaz kurumunun kantininde, başvuranın beyan etmiş olduğu boncuk ve boncuk ipi malzemelerinin halihazırda satılmakta olduğu, mahpusların talep etmeleri halinde ücretin hesaplarından karşılanması suretiyle temin edildiği ifade edilmiştir.

4. Başvuran tarafından muhatap Kurumun cevabına ilişkin olarak herhangi bir cevap verilmemiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinde yer alan düzenleme şöyledir: "*Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz...*"

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön incelemenin yapılması*" başlıklı 48'inci maddesine göre; "*(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, (...) yönlerinden incelenir.*"

8. Aynı Yönetmelik'in "*Karar Türleri*" başlıklı 65'nci maddesine göre; "*Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

11. Somut olayda başvuranın başvuru dilekçesinde ilk iddiası görüntülü görüşme imkânından yararlandırılmadığına ilişkindir.

12. Mahpusların haberleşme hürriyeti ve aile hayatına saygı hakkının sınırlanması, hukuka uygun olarak ceza infaz kurumunda tutulmanın kaçınılmaz ve doğal bir sonucudur. Öte yandan mahpusların aile hayatına saygı gösterilmesi hakkı, ceza infaz kurumu idaresinin mahpusların ailesi ve yakınlarıyla temasını devam ettirecek önlemleri almasını zorunlu kılmaktadır (Anayasa Mahkemesi (AYM), *Mehmet Zahit Şahin*, B. No: 2013/4708, 20/4/2016, para. 36).

13. Bununla beraber bu yükümlülük yerine getirilirken ceza infaz kurumunda tutulmanın kaçınılmaz ve doğal sonuçlarının gözetilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda kamu düzeni ve suç işlenmesinin önlenmesi ile özel hayata ve aile hayatına saygı gösterilmesi hakkı arasında adil bir denge sağlanmalıdır (AYM, *Mehmet Zahit Şahin*, para. 37).

14. Bu bağlamda telefon görüşmeleri konusunda; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin "*Özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı*" başlıklı 8'inci maddesi, özellikle yazışmalar için yeterli olanaklar varsa, kendi başına böyle bir hakkı güvence altına almaz. Bununla birlikte, telefon tesisleri kullanılabilir duruma getirilirse, yine, olağan ve makul mahkûmiyet gereklilikleri göz önünde bulundurularak, ayrıca kısıtlamalara tabi olabilirler (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), *A.B./Hollanda*, 2002, para. 92-93; *Davison/Birleşik Krallık (k.k.)*, 2010; *Nusret Kaya ve Diğerleri/Türkiye*, 2014, para. 36). Ancak, bu tür kısıtlamalar 8'inci maddenin ikinci fıkrasının gerekliliklerini karşılamalıdır. Bununla birlikte telefona erişime izin verildiği durumda, cezaevi yaşamının olağan ve makul koşulları göz önünde tutulduğunda, örneğin tesislerin diğer mahpuslarla paylaşılması ihtiyacı ve düzenin korunması ve suçun önlenmesi gerekliliğinin ışığında, bu erişim meşru sınırlamalara tâbi olabilir (AİHM, *A.B./Hollanda*, para. 93; *Coşcodar/Romanya* (kar.), para. 30).

15. 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 74'üncü maddesinin (g) bendinde; "*Görüntülü telefon görüşmesi yapılmasına imkân sağlayan teknik alt yapının kurulu bulunduğu Bakanlıkça belirlenen kurumlarda, haftalık görüşme süresi otuz dakika olarak uygulanır. Bu sistem oda veya koğuş içine ya da idarece uygun görülen diğer yerlere kurulabilir. Haftalık ziyaret hakkını kullanmayan hükümlülerin bir sonraki haftalık telefon görüşme süresine ayrıca otuz dakika ilave edilir ve bu süre devredilemez. Bu kapsamdaki görüşmeler aynı hafta içerisinde toplam üç görüşmeyi aşmamak koşuluyla bölünmek suretiyle de yapılabilir. İlave edilen otuz dakika için üç görüşme hakkı daha verilir. Bu görüşmeler görüntülü ve sesli olarak yapılabileceği gibi sadece sesli olarak da yapılabilir.*"

16. Mezkûr Yönetmelik'in (ğ) bendinde ise; *“Terör ve çıkar amaçlı suç örgütü üyeleri, görüntülü görüşme ve görüşme süresinin uzatılmasına ilişkin bu haktan kurumdaki tutum, davranış, eğitim ve iyileştirme faaliyetlerine katılma gibi durumları göz önünde bulundurularak idare ve gözlem kurulu tarafından yapılacak değerlendirmeye göre yararlandırılabilir.”* hükmü yer almaktadır.

17. Başvuran, anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs etme suçundan tutuklu olarak bulunmakta olup bulunduğu suç grubu itibariyle görüntülü görüşme hakkından yararlanabilmesi ilgili yönetmeliğin (ğ) bendi uyarınca bulunduğu ceza infaz kurumunun idare ve gözlem kurulunun değerlendirmesine bağlıdır. Bu bağlamda başvuranın görüntülü görüşme hakkından yararlanabilmesi durumuna İdare ve Gözlem Kurulu tarafından karar verilecek olup başvuranın öncelikli olarak İdare ve Gözlem Kuruluna başvuru yapması gerekmektedir.

18. Başvuranın dilekçesindeki ikinci iddiası ailesi tarafından gönderilen plastik boncukların kendisine teslim edilmediğine ilişkindir. 17/6/2005 tarihli ve 25848 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik’in 14’üncü maddesinde *“Hükümlülerin, gerekli malzemeler kantinden temin edilmek koşuluyla, el işi faaliyetlerini, ceza infaz kurumlarının uygun bölümlerinde yapmaları esastır.”* hükmü yer almaktadır. İlgili mevzuat kapsamında boncuk gibi el işi ürünlerinin sadece ceza infaz kurumu kantinlerinden temin edilebileceği belirtilmektedir. Bu kapsamda ceza infaz kurumunun mevzuat doğrultusunda işlemlerini gerçekleştirdiği, başvuranın iddiasının açıkça dayanaktan yoksun kaldığı ve kabul edilmez olduğu değerlendirilmiştir.

19. Başvuranın başvuru dilekçesindeki üçüncü iddiası, ceza infaz kurumunda sosyal etkinliğin yapılmadığına ilişkindir. Özgürlüğünden mahrum bırakılan bireylerin beden ve ruh sağlıkları, kendilerine herhangi bir kötü muamele olmasa dahi özgürlüğünden yoksun bırakıldığı süreç içerisinde olumsuz etkilenebilir. Bu nedenle mahpusların da buldukları ceza infaz kurumunda beden ve ruh sağlıklarının korunması ve tahliyesinden sonra sosyal yaşama daha çabuk adapte olabilmesi bakımından sosyal aktivitelerin ve çeşitli etkinliklerin düzenli olarak hayata geçirilmesi önem arz etmektedir.

20. AİHM, kişilerin özgürlüğünden mahrum bırakıldığı yerlerdeki tutulma koşullarını değerlendirirken yukarıda ifade edilen hususların yanında ilave olarak bir muamelenin Anayasa’nın 17’nci maddesinin üçüncü fıkrasının kapsamına girebilmesi için asgari bir ağırlık derecesine ulaşmış olmasının gerektiğini ifade etmektedir. Her olayda asgari eşiğin aşılmış olmadığı somut olayın özellikleri dikkate alınarak değerlendirilmelidir. Bu bağlamda muamelenin süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ile mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi faktörler önem taşımaktadır (AYM, *Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, para.23).

21. Avrupa İşkenceyi ve İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele ve Cezayı Önleme Komitesi (CPT), yayımladığı COVID-19 Salgını Bağlamında Özgürlüklerinden Yoksun Bırakılan Kişilere Yönelik Muameleye İlişkin İlkeler Bildirisi’nde; elzem olmayan faaliyetlerin askıya alınmasının meşru ve makul olmakla birlikte, salgın süresince alıkonulan kişilerin temel haklarına tam olarak saygı gösterilmesi gerektiğini ve yeterli kişisel hijyeni sürdürme (sıcak su ve sabuna erişim dâhil) ve günlük açık havaya erişim (en az 1 saat) hakkından mahrum bırakılmamalarını ve ayrıca, ziyaretler dâhil olmak üzere dış dünya ile iletişime ilişkin herhangi bir kısıtlamanın, alternatif iletişim araçlarına (örneğin telefon veya internet üzerinden sesli erişim gibi) erişimin artmasıyla telafi edilmesi gerektiğini belirtmiştir.

22. COVID-19 salgınının sebebiyet verdiği yüksek ölüm oranları ve hastalığın yayılma hızı göz önünde bulundurulduğunda bahsi geçen tedbirlerin ceza infaz kurumlarında alınması makul görülebilecektir. Mahpuslar arasında hastalığın vuku bulması, mahpusların bulunduğu koğuşlara ve tüm ceza infaz kurumuna hastalığın yayılması anlamına gelebilecek olup son derece olumsuz sonuçlara yol açabilecektir. Bu nedenle bireyselleştirme faaliyetlerinin ve görüşlerin sınırlandırılması tedbirlerinin salgın süreci açısından makul tedbirler olduğu söylenebilecektir.

23. Ceza infaz kurumlarında da COVID-19 salgınının yayılımını engellemek amacıyla sosyal aktivitelerin ve spor faaliyetlerinin seyrekleştirilmesi şeklinde tedbirler hayata geçirilmiştir. Salgının tüm bireyler için yarattığı olumsuz etkiler mahpuslar üzerinde de tezahür etmiştir. Salgın harici dönemlerde faaliyetlerin sınırlandırılması ve seyrekleştirilmesi gibi tedbirler AİHM içtihatlarına ve CPT standartlarına uygun olmasa da devletin, vatandaşları COVID-19 salgınına karşı koruma yükümlülüğünün göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Dolayısıyla başvuranın sosyal aktivitelere ve spor faaliyetlerine katılımının sınırlandırılmasının COVID-19 tedbirleri çerçevesinde hayata geçirilmesi gereken tedbirler düşünüldüğünde katlanması gereken elem seviyesinden daha fazla bir eziyet seviyesine ulaşmadığı değerlendirilmektedir. Ayrıca normalleşme önlemleri ile birlikte ceza infaz kurumlarında tekrar sosyal etkinliklerin düzenlenmesine başlanılmış olup muhatap kurum tarafından gönderilen bilgi ve belgeler üzerinden yapılan incelemede yeniden sosyal etkinliklere başlanıldığı tespit edilmiştir.

24. Başvuranın dilekçesindeki dördüncü ve son iddiası fotoğraf çekiminden faydalandırılmadığına ilişkindir. Muhatap Kurum, açık görüş ziyaretlerinde mahpusların yakınları ile birlikte fotoğraf çekimine izin verildiğini ancak başvuranın bulunduğu suç grubu itibarıyla ceza infaz kurumu içerisinde çektiği fotoğrafların kurum dışında örgüt propaganda faaliyetlerinde kullanılabilirdiği gerekçesiyle bu tür bireysel fotoğraf çekimlerine izin verilmediği ifade edilmiştir.

25. Somut başvuruda muhatap İdare tarafından açıklanan gerekçelerle ceza infaz kurumunun güvenliğinin sağlanması ve kamu düzeninin sürdürülmesi gibi gerekçelerle fotoğraf çekiminin ve gönderiminin geçici tedbir mahiyetinde kısıtlanması ceza infaz kurumunda bulunmanın bir sonucu olarak hürriyeti bağlayıcı tedbir gereğince katlanması mümkün ve muhtemel bir tedbir olarak değerlendirilmiştir. Bu çerçevede kanuni dayanakları bulunan, makul gerekçelerle açıklanan ve mahpuslar tarafından katlanması mümkün ve muhtemel görülen etki ve rahatsızlıkların başvuru açısından çekilmez bir durum oluşturmaktan uzak olduğu ve başvuruya konu uygulamalar nedeniyle meydana geldiği ileri sürülen rahatsızlıkların hak ihlaline varan bir uygulama olmadığı değerlendirilmiştir (AYM, *İbrahim Kaptan*, B. No: 2017/30723, 12/9/2018, para.49).

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

16/1/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye